

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

Волонтерство

Врятувати розстріляну автівку просила мама бійця...

▶ СТОР. 6

У комітетах
Верховної Ради

▶ СТОР. 10

Норму про незалежність органів студентського самоврядування збережуть

Історія

Святиню з Києва передали Вселенському патріарху Варфоломію

▶ СТОР. 11

№ 47 (8326)

П'ЯТНИЦЯ, 8 БЕРЕЗНЯ 2024 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

МОСКОВСЬКА ЦЕРКВА МАЄ НЕСТИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НАСЛІДКИ ВІЙНИ

Прем'єр Греції разом із Президентом побували в Одесі

Україна та Греція почали підготовку двосторонньої угоди щодо майбутніх безпекових гарантій у межах Спільної декларації «Групи семи». Про це повідомив Президент України Володимир Зеленський за підсумками переговорів з Прем'єр-міністром Греції Кіріакосом Міцотакісом в Одесі.

«Я сподіваюся, що невдовзі наші команди підготують угоду для підписання. Ми маємо зафіксувати в ній досягнутий рівень співпраці та підтримки на цей рік, а також на наступні — саме довготривала співпраця дає найкращі результати», — акцентував глава держави. ▶ СТОР. 7

Нам допоможуть відновити міста і водні угіддя

Державний департамент США і Німецький фонд Маршалла (GMF) оголосили про створення Партнерства з містами України (UCP), яке має на меті допомогти в стійкому міському відновленні в умовах війни.

«Державний департамент і GMF співпрацюватимуть, щоб залучити ключові зацікавлені сторони, технічних експертів та фінансових партнерів до зусиль партнерства UCP, поєднавши енергію і винахідливість бізнесу та приватного сектору, університетів, неурядових організацій і фондів», — зазначається в офіційному повідомленні Держдепу. Для досягнення мети плановано створити нові трансатлантичні партнерства, програми та альянси між європейськими й американськими організаціями з метою сприяння відновленню та реконструкції щонайменше трьох українських міст. ▶ СТОР. 7

Фото: ck-oda.gov.ua

Служба безпеки України повідомила про підозру черговому клірику уці московського патріархату з Черкащини, який виправдовував російських окупантів, заперечував вчинені ними воєнні злочини та героїзував рашистів (на знімку). У соціальних мережах він поширював кремльські наративи, дискредитуючи українських військових, називав бійців спецпідрозділу «Азов» нацистами. Як повідомляють в СБУ, агент у рясі свої дописи доповнював репостами з ворожими гаслами, фотографіями та відеосюжетами з прокремльських інтернет-ресурсів. «Під час обшуку за місцем проживання клірика виявлено заборонену символіку та мобільний телефон, з якого він поширював антиукраїнську агітацію.

Ініційовані СБУ експертизи підтвердили факти злочинних дій фігуранта», — наголошують у відомстві. За виправдання збройної агресії РФ проти України та підтримку її учасників зловмиснику загрожує до восьми років тюрми з конфіскацією майна.

Від початку повномасштабної війни СБУ викрила понад 70 кліриків уці мп, серед них 14 митрополитів, які співпрацювали з ворогом, продавали зброю та поширювали дитячу порнографію. Серед вчинених фігурантами злочинів — десятки фактів держради і колабораціонізму.

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ НА 6-Й СТОР.

ФРОНТ

Наші перемоги на морі знижують градус агресивності противника

В умовах воєнної реальності на інтенсивність російських терористичних атак з повітря та ситуацію на фронті впливає морська і авіаційна компонента ворога. Постійне проріджування її українськими захисниками знижує градус агресивності противника.

Наразі у складі чФ РФ на ходу більш як 30 одиниць суден, із них майже 10 носіїв ракет і 3 підводні. Вже кілька місяців росіяни фактично не застосовують ракети типу «Калібр» (крім одного підтвердженого випадку після затоплення «цезаря кунікова»). Нам точно є над чим працювати. Про це заявив речник ВМС ЗСУ Дмитро Плетенчук. ▶ СТОР. 12

ПОДІЯ

Через атаку ворожих дронів постраждали сотні цивільних сумчан

В оперативному штабі Сумської міськради, створеному для ліквідації наслідків повітряного нападу 6 березня, уже прийняли майже 250 заяв. Люди втратили чимало рухомого і нерухомого майна. На щастя, ніхто не загинув, але семеро сумчан, серед яких — десятирічна дитина, зазнали поранень та отримали лікарську допомогу.

Рашистські «шахеда» пошкодили в обласному центрі 17 житлових багатоповерхівок, три медзаклади, школу, дитсадок, бібліотеку, десятки автомобілів та інше майно. Один із трьох дронів, що прорвалися до міста, зруйнував котельню лікарні, і там були змушені припинити госпіталізацію пацієнтів, повідомляє наш власкор Володимир ЧЕРНОВ.

КОРОТКО

■ Понад 1,3 млн грн для чотирьох військових частин виділили з бюджету Кам'янець-Подільської громади. Кошти підуть на придбання квадрокоптерів, коліматорних прицілів та тепловізійних коліматорів. Допомога військовим є можливою завдяки платникам податків, які поповнюють місцевий бюджет, пише наш власкор Ірина КОЗАК.

■ У Коростені запрацював відділ з питань ветеранської політики. Його відкрили на базі управління праці та соціального захисту населення виконкому міськради. Новий простір працюватиме за принципом «єдиного вікна» та реалізовуватиме і державну ветеранську політику, і міські програми підтримки українських захисників, інформує наш власкор Оксана ЛУК'ЯНЕНКО.

Більше від «Голосу України»: <http://www.facebook.com/GolosUkrainy>; <http://t.me/GolosUkrainy>

Німеччина надає комплексну та багатопрофільну допомогу у сфері охорони здоров'я

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук та члени Комітету з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування провели зустріч із заступницею Голови Комітету з питань охорони здоров'я німецького Бундестагу Кірстен Капперт-Гонтер.

На початку зустрічі до присутніх звернувся Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук. Спікер Парламенту України висловив вдячність за комплексну й багатопрофільну допомогу у сфері охорони здоров'я, подолання викликів у медичній системі України, спричинених повномасштабною військовою агресією РФ на території нашої країни, забезпечення доступу до медичних послуг українським громадянам.

Голова Верховної Ради України зацентрував на питанні розвитку системи медичної реабілітації в Україні: «Для її розбудови для нас є цінним європейський досвід, зокрема, німецький».

Також Руслан Стефанчук зазначив, що для української медичної системи є важливим доступ до європейських баз медичних даних. Він зауважив, що це сприятиме покращенню якості надання медичних послуг в нашій країні та спростить інтеграцію нашої системи до європейської системи охорони здоров'я.

Окрім того, Спікер Парламенту України наголосив, що для України важливо, щоб одним із напрямів співпраці лікарень є ментальне здоров'я.

Голова Комітету з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування Михайло Радущкий подякував за солідарність і всебічну підтримку та допомогу, яку Україна отримує від Німеччини від початку повномасштабного російського вторгнення. За його словами, на кінець 2023 року, Німеччина вже виділила 27,8 мільярда євро для допомоги українцям, яких вона прийняла у себе.

Михайло Радущкий зазначив, що в нинішніх умовах критично важливим є не зменшувати цю допомогу нашій державі. «Я високо ціную чітку позицію Німеччини та її керівництва й висловлюю вдячність за комплексну та багатопрофільну допомогу у сфері охорони здоров'я, подолання викликів у медичній системі України, спричинених повномасштабною військовою агресією, забезпечення доступу до медичних послуг українцям, які знайшли тимчасовий захист у Німеччині», — зазначив він.

Однією з найгостріших проблем, як прямиий наслідок російської агресії, Михайло Радущкий назвав велику кількість ампутацій у військовослужбовців та цивільного населення. Він зазначив, що Україна створює інфраструктуру з протезування й допомога Німеччини у цьому питанні є значною, і вона також

активно допомагає розбудовувати цю структуру.

Голова комітету також зазначив, що одним з актуальних завдань є розвиток медичної реабілітації в Україні. Для її розбудови, зауважив він, для нас є цінним європейський досвід, зокрема, німецький. Він висловив сподівання, що колеги з Комітету Бундестагу долучаться до адвокації й співпраці.

Михайло Радущкий також висловився за подальшу активну співпрацю у питанні забезпечення медикаментами й обладнанням закладів охорони здоров'я України. На цей час міністерство охорони здоров'я ФРН уже надало Україні таку допомогу приблизно на 100 мільйонів євро.

Голова комітету повідомив, що за час повномасштабного вторгнення зруйновано вщент майже 200 медичних закладів, які не підлягають відновленню.

Ще 1 600 об'єктів зазнали різного ступеня ушкоджень. «Окрім відновлення зруйнованої медичної інфраструктури, Україна також потребує допомоги у трансформації системи охорони здоров'я, відповідно до сучасних вимог. Ми дуже розраховуємо, що проблематиці охорони здоров'я буде присвячена одна із сесій цьогоорічної конференції відновлення України, яка відбувається у червні цього року в Берліні. І тут також ми сподіваємося на адвокацію Бундестагу, щоб цю важливу для України тему не забули під час конференції», — наголосив Михайло Радущкий.

Голова комітету, звертаючись до заступниці Голови Комітету з питань охорони здоров'я німецького Бундестагу ФРН Кірстен Капперт-Гонтер, зазначив, що «для нас важлива експертиза німецьких колег у тих законодавчих ініціативах, які сьо-

годні розробляють народні депутати—члени комітету, щоби повністю адаптувати українське законодавство до європейських стандартів».

Кірстен Капперт-Гонтер відзначила тісну співпрацю Комітету Бундестагу з питань охорони здоров'я з Комітетом Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, яка не є характерною для інших комітетів. «Ми зацікавлені в об'єднанні наших зусиль у тому, щоби підтримувати здоров'я людей. Ми вважаємо, що треба не лише фізичне здоров'я підтримувати, але також і ментальне здоров'я, і у цьому плані ми можемо багато в чому у вас повчитися», — зазначила Кірстен Капперт-Гонтер.

Заступниця Голови Комітету з питань охорони здоров'я Бундестагу висловила свою солідарність з Україною, за те, як українці захищають демократію. Метою свого візиту Кірстен Капперт-Гонтер назвала необхідність підтвердити, що Україна належить до Європи, що потрібно разом робити все для зміцнення демократії в Європі. «Ми стоїмо на позиції підтримки України й будемо це робити далі», — зауважила заступниця Голови Комітету Бундестагу ФРН.

Учасники зустрічі у своїх виступах відзначили, що у Бундестазі перейнялися майже всіма пріоритетними напрямками у сфері охорони здоров'я в Україні.

Під час зустрічі також відзначалася потужна міжнародна робота Комітету Верховної Ради з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, яку він веде з Німеччиною та іншими країнами, тісну співпрацю цього комітету з профільним міністерством, спільною метою якої є Перемога та вступ до ЄС.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Фото зі сторінки Комітету з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування у Фейсбуці.

Офіційні джерела інформації краще дотримуються гендерного балансу

В українському інформаційному просторі представлені здебільшого спікери-чоловіки. І досі в нас залишаються певні сфери, коментувати які журналісти довіряють стовідсотково представникам лише цієї статі, фактично, ігноруючи право жінок на рівне представництво. Це стосується, наприклад, такого напрямку, як наукові дослідження.

силства, пов'язаного з війною (СНПК).

Голова Комітету Верховної Ради з питань свободи слова Ярослав Юрчишин зазначив, що аналіз двох ключових пластів поширення інформації — єдиного марафону та онлайн — медіа є особливо показовим. «Приємно, що офіційні джерела інформації дещо якісніші в питанні гендерного балансу», — зауважив він та водночас акцентував, що подальша співпраця з представниками громадськості та урядових струк-

тур дасть можливість просувати це питання для поліпшення балансу.

«Нас, як представників Верховної Ради, періодично опитують, скільки законопроектів пройшли гендерний аналіз, — розповів Ярослав Юрчишин. — На жаль, сумно казати, але це «мінімум мінімуму». І найчастіше йдеться не про відсутність експертів як таких, а про те, що це питання певним чином намагаються відсунути на другий план, діяти методом продовження стереотипізації. Мовляв, під час війни це певно не те питання, яке б мало бути на пріоритетному порядку денному. Хоча насправді війна критично нічого не змінила. Як збільшувальне скло, вона просто більш гостро показала проблему».

Очільник комітету висловив сподівання, що з часом подібний зріз зроблять і для регіональних медіа. Він також зауважив, що місцевим ЗМІ не вистачає експертності у висвітленні гендерних питань. «Тому вони не беруть гострі теми, як нап-

риклад домашнє насильство, чи сексуальні злочини. Що вже казати, якби треба було написати на тему гендерно зумовленого сексуального насильства».

Таке зауваження викликало реакцію з боку модераторки заходу, голови ГО «Жінки в медіа» Лізи Кузьменко. Вона акцентувала на тому, що представники регіональних медіа постійно приділяють час підвищенню кваліфікації. Утім, погодилася вона, часто в маленьких реакціях одна людина поєднує багато різних посад, що не дозволяє їй заглиблюватися в якусь окрему тему. Ще однією причиною такої ситуації може бути те, що через відтік рекламного ринку регіональні редакції змушені обирати ті теми, які найбільше цікавлять аудиторію, а вони можуть бути не пов'язаними з гендерним питанням. «Це не мої слова про неготовність писати, а слова регіональних медіа», — зауважив на це Ярослав Юрчишин.

Голова комітету подякував за звіт, бо вже сам

по собі він є шаленим результатом. «Це точно досягнення, бо ми розуміємо, де ми і в якому напрямку рухатися далі, — сказав він. — У травмованому суспільстві стереотипи більш закорені. Але війна — це період, коли люди переосмислюють своє ставлення».

Урядова уповноважена з питань гендерної політики Катерина Левченко охарактеризувала звіт як «важливий, цікавий, актуальний, інноваційний, значущий та професійний». «На жаль, не часто сьогодні можна знайти дослідження, які відповідають таким критеріям», — акцентувала вона. «Результати дослідження аргументовано та верифіковано демонструють, що прийняті раніше нормативно-правові документи працюють», — сказала вона. Зокрема, передусім йдеться про Комунікаційну стратегію гендерної рівності та план заходів на її виконання. «Саме ці документи стали поштовхом до того, щоби цим проблемам приділялася більша увага», — зазначила вона.

За словами К. Левченко, із дослідження випливає, що наявність посади є більш важливою і впливовою умовою присутності в ефірі, ніж експертність. «Із чим тоді працювати? — запитав вона. — Із тим, щоб більше жінок було на посадах? Чи зі ЗМІ, щоби вони запрошували експертку». У будь-якому разі, за словами урядової уповноваженої, такі звіти є дуже важливим дороговказом. А тому необхідно, щоб подібні зрізи робилися на регулярній основі. «Для мене цей документ буде базою, — пообіцяла К. Левченко. — Я пам'ятатиму, що в 2023 році серед експертів із будь-якої теми 83 відсотки — це чоловіки, та 17 відсотків — жінки. Мені хотілося б, щоб кожного року ця диспропорція ближче підходила до паритету». Результат такої спільної праці дозволить говорити вже не тільки про рівні права та рівні можливості, а й про рівне представлення в інформаційному просторі.

Надія СМІАН.

Іспанія продовжить програми лікування та реабілітації наших військових

Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк зустрілася з Послом Іспанії в Україні Рікардо Лопесом-Арандою Хагу (на знімку).

На початку зустрічі Олена Кондратюк подякувала Іспанії, в особі пана Посла, за всебічну допомогу та підтримку України, адже Іспанія — серед лідерів постачання озброєння для ЗСУ та зробила один із найбільших внесків до Європейського фонду миру на 400 мільйонів євро. Вона зазначила, що Україна також розраховує на допомогу в інженерній техніці, що є однією з нагальних потреб наших Сил оборони.

Віцеспікерка українського Парламенту також підкреслила, що Україна цінує адвокацію та проактивну парламентську дипломатію, яку здійснює Парламент Іспанії для підтримки України.

«Вдячні особисто Голові Конгресу Депутатів Іспанії Франсіні Арменголь за приєднання до спільного листа голів парламентів країн G7, ЄС та держав-партнерів на адресу

Спікера Палати представників США М. Джонсона. Мета звернення — розблокувати розгляд законопроекту HR 815 із пакетом військової допомоги Україні на 60 мільярдів до-

ларів США», — зазначила Олена Кондратюк.

Окремо вона наголосила, що для України є важливими експертиза, досвід та зв'язки Іспанії з країнами Латинської

Америки як одного з ключових регіонів Глобального Півдня. Тож співрозмовники обмінялися думками про те, як достукатися до цих країн, як краще доносити правду про російську агресію та її наслідки й протидіяти російській пропаганді, зокрема, через відданість цінностям міжнародного права та захист прав дітей.

«Ми також обговорили продовження програм лікування та реабілітації в Іспанії поранених українських військових і ветеранів, організацію відпочинку українських дітей, постраждалих від війни», — підкреслила Олена Кондратюк.

Зі свого боку, Рікардо Лопес-Аранда Хагу наголосив, що Іспанія буде й надалі активно підтримувати Україну. Зокрема, в питаннях безпеки, гуманітарної допомоги та гендерної рівності, а також братиме активну участь в ініціативах із повернення незаконно депортованих рф українських дітей.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.
Фото із сайту rada.gov.ua

Гранти від Олени Кондратюк

У Національному університеті «Острозька академія» відбулося вручення іменного гранту для покриття річної вартості навчання.

Його заснувала українська політична діячка, Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк.

«Це мій особистий внесок у підтримку талановитої молоді та здобуття нею якісної освіти в Україні. А саме таку освіту разом із формуванням чіткої української громадянської ідентичності забезпечують в Острозькій академії», — каже Олена Кондратюк.

Цьогоріч стипендіатами стали студент 2-го курсу спеціальності «Національна безпека» Олександр Манькевич і студентка 2-го курсу спеціальності «Історія та археологія» Олена Лабунець.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

Маємо представляти країну на всіх можливих майданчиках

Незалежно від того, якою буде політична картина після виборів у США, Україна має обстоювати власні інтереси та посилено працювати як із демократами, так і з республіканцями. У цьому переконана народна депутатка, лідерка партії «Голос» Кіра Рудик (на знімку).

«Україна дуже цінує двопартійну підтримку у США. Ця взаємодія має продовжуватися в такому ж балансі: робота з демократами і республіканцями, чітке розуміння, що ми працюємо задля інтересів нашої держави. Незалежно від того, хто буде наступним президентом США, який вигляд матиме наступний Конгрес, нам потрібно основне — зробити так, щоб Україна виграла війну, щоб ми всі вижили», — наголошує вона.

Отож важливо не втрачати жодної можливості для контактів із політиками, і не тільки США.

«Усі наші союзники сконцентровані на виборах у своїх країнах, і тому там, де немає українських представників, про Україну говорять набагато менше. Ми маємо бути представлені на всіх можливих майданчиках», — підкреслила політик.

Вл. інф.

Фото надано прес-службою партії «Голос».

Зарплата в самоврядних органах не повинна бути менша за мінімальну

У цьому переконані співавтори законопроекту про внесення змін до Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» щодо забезпечення гідних умов оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування» (№ 11054) народні депутати Олександр Корнієнко, Віталій Безгін, Олександр Літвінов та Віталій Войцехівський.

«Реформа місцевого самоврядування і територіальної організації влади (децентралізація) є однією з найбільш успішних трансформацій системи публічного врядування в історії сучасної України. Водночас служба в органах місцевого самоврядування досі потребує структурних змін, які запроваджуються Законом «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 2 травня 2023 року № 3077-ІХ. Цим Законом передбачено встановлення нових правових та організаційних засад служби в органах місцевого самоврядування як професійної та політично неупередженої діяльності, вдосконалення механізму реалізації громадянами України права рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування (ОМС), уточнення класифікації посад в ОМС, що дає змогу покращити умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування, а також привести її у відповідність до вимог бюджетного законодавства та нової системи адміністративно-територіального устрою», — йдеться у пояснювальній записці до документа.

Однією із ключових норм закону № 3077-ІХ є встановлення мінімального розміру посадового окладу службовця місцевого самоврядування,

який не може бути менший за мінімальну заробітну плату, встановлену законом на 1 січня відповідного року.

Водночас, як нагадав народний депутат Віталій Безгін, цей закон не може набрати чинності раніше, ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні. Тому, додав він, і було внесено законопроект, який має вже нині активізувати ці норми.

Тож законопроектом № 11054 пропонується закріпити, що мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування має бути не менше мінімальної заробітної плати. Крім того, ці зміни передбачають обов'язкову публікацію рішень про встановлення премій, доплат за додаткове навантаження, інших грошових виплат службовцям місцевого самоврядування з їх обґрунтуванням на офіційному веб-сайті відповідної ради не пізніше 10 календарних днів з дня прийняття відповідного рішення.

Отже, ухвалення цього законопроекту дасть змогу розпочати реформування служби в ОМС та запровадити з наступного фінансового періоду справедливую систему оплати праці для службовців місцевого самоврядування.

Олена РОМАШКІНА.

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Новий Митний кодекс має бути ухвалений у 2025 році

В уряді розпочали розробку нового Митного кодексу України на основі Митного кодексу Європейського Союзу.

Для організації підготовки проекту нового Митного кодексу України наказом Міністерства фінансів створено експертні команди, до складу яких увійшли представники Мінфіну, Держмитслужби та експерти фінансованих ЄС програм з підтримки реформи митниці та управління державними фінансами, повідомили в прес-службі міністерства.

Під час стартової зустрічі керівництва Мінфіну та Держмитслужби з менеджментом Програми ЄС з підтримки управління державними фінансами (EU4PFM) та представниками команди підтримки реформ Мінфіну зазначалося, що розробка цього документа спрямована на виконання вимог до України як країни-кандидатки на вступ до ЄС.

«Український вибір — це якнайшвидша євроінтеграція, тому ми посилюємо підготовчі процеси до вступу в ЄС у сфері митниці. Ця робота надважлива і непроста. Адже необхідно, з одного боку, дотримуватись європейських процедур, а з іншого — врахувати у новому Митному кодексі України реалії українського життя й потреби вітчизняного бізнесу. Водночас ми маємо забезпечити безперерйність роботи митниці: не можна допустити зупинку товарообігу чи руху через кордони ні на мить. Основна робота за Мінфіном і Держмитслужбою: налагодження ефективності всіх процесів, впровадження, тестування і, як результат, отримання позитивного висновку Єврокомісії», — зазначив заступник міністра фінансів з питань європейської інтеграції Юрій Драганчук, висловивши вдячність європейським партнерам за постійну підтримку та готовність долучитись до створення нового митного законодавства України.

Перед експертними командами поставлено завдання підготувати на основі Митного кодексу ЄС базовий проект нового Митного кодексу України для його подальшого обговорення із залученням ширшого кола експертів та представників бізнесу і громадськості.

«Одним із ключових завдань сучасної митниці є сприяння міжнародній торгівлі. Наближення до європейських практик спрощення митних формальностей і скорочення часу оформлення товарів сприятиме інтенсифікації експортно-імпорتنних операцій на українському кордоні. Це основні напрями, над якими ми будемо працювати під час розробки положень нового Митного кодексу. Тому ми розраховуємо на підтримку європейських партнерів», — сказав в. о. голови Держмитслужби України Сергій Зв'язиць.

Міжнародний експерт EU4PFM з питань митниці Вітаніс Алішаускас у свою чергу запевнив у повній підтримці написання нового Митного кодексу України на основі Митного кодексу ЄС. «Сподіваюся, до кінця року в нас, як результат, буде документ такої якості, який ми зможемо показати громадськості», — зауважив він.

На думку директора Департаменту митної політики Мінфіну Олександра Москаленка, якщо розглядати це питання через горизонт «Україна у Євросоюзі-2030», то у нас є коридор для розробки нового Митного кодексу України із запасом часу до шести місяців. «У 2027 році мінімум рік мають застосовуватися у повному обсязі європейські митні правила на національному рівні. Тобто починаючи з 2027 року мають набрати чинності всі підзаконні акти. Прийняття цих актів — це 2026 рік, бо ми розуміємо, який це обсяг нормативного регулювання. Щоб розробити підзаконні акти у 2026 році, новий Митний кодекс має бути ухвалений у 2025-му», — зазначив О. Москаленко, якого призначено координатором розробки документа від Мінфіну.

Координувати роботу від Держмитниці буде заступник голови служби Владислав Суворов.

Сергій КОВАЛЕНКО.

Постанова Верховної Ради України

Про попередній звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги

Заслухавши та обговоривши попередній звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги, Верховна Рада України **постановляє:**

1. Попередній звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги (далі — Тимчасова спеціальна комісія) взяти до відома (додається).

2. Продовжити роботу Тимчасової спеціальної комісії відповідно до строку її діяльності, визначеного пунктом 4 Постанови Верховної Ради України від 13 липня 2023 року № 3242-ІХ «Про деякі питання здійснення парламентського контролю з питань отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги під час дії воєнного стану».

3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України Р. СТЕФАНЧУК.

м. Київ,
23 лютого 2024 року.
№ 3593-ІХ.

Додаток
до Постанови Верховної Ради України
від 23 лютого 2024 року
№ 3593-ІХ

ПОПЕРЕДНІЙ ЗВІТ про виконану роботу Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 13 липня 2023 року № 3242-ІХ було утворено Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги (далі — Комісія).

Головою Комісії обрано народного депутата України стінову Олександру Юрійовну (депутатська фракція Політичної Партії «ГОЛОС»), заступником голови Комісії — народного депутата України Завітневича Олександра Михайловича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»).

До складу Комісії обрано народних депутатів України Бакуця Павла Андрійовича (депутатська група «ДОВІРА»), Батенка Тараса Івановича (депутатська група «Партія «За майбутнє»), Власенка Сергія Володимировича (депутатська фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»), Галайчука Вадима Сергійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Єфімова Максима Вікторовича (депутатська група «Відновлення України») (повноваження народного депутата України Єфімова М. В. достроково припинені згідно з Постановою Верховної Ради України від 8 грудня 2023 року № 3506-ІХ), Забурану Лесю Валентинівну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Мережка Олександра Олександровича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Мисягіна Юрія Михайловича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Михайлюк Галину Олегівну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Папієва Михайла Михайловича (депутатська група «Платформа за життя та мир»), Радіну Анастасію Олегівну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Чернева Єгора Володимировича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»), Чийгоза Ахтема Зейтуллайовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРІСТЬ»), Шуляк Олену Олександрівну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»).

Звіт про роботу Комісії підготовлений з урахуванням особливостей її діяльності, враховуючи, що питання, які належать до предмета відання Комісії, у тому числі, включають документи, що містять службову інформацію та інформацію, що може бути віднесена до державної таємниці відповідно до Закону України «Про державну таємницю».

Щодо діяльності Комісії

Для відсічі збройної агресії російської федерації країни-партнери на постійній основі надають Україні міжнародну матеріально-технічну допомогу (далі — ММТД), у тому числі зброю, обладнання, транспортні засоби, спорядження тощо. У зв'язку з цим виникла необхідність у здійсненні парламентського контролю за обліком та використанням ММТД.

Комісія здійснює свою діяльність у співпраці з представниками державних органів, які безпосередньо забезпечують логістику, розподіл, облік, моніторинг та використання зброєння і військової техніки у рамках ММТД, зокрема Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Генерального штабу Збройних Сил України, Командування Сил логістики Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України та інших центральних органів виконавчої влади. За період

своєї роботи члени Комісії з метою перевірки використання ММТД у межах своїх повноважень надсилали звернення до зазначених державних органів, проводили зустрічі з їх представниками, ознайомилися з документами, відвідували логістичні склади, фронтіві та прифронтові позиції.

Окрему увагу Комісія приділяла взаємодії з представниками країн-партнерів, зокрема з послами, аташе з питань оборони, урядовцями, парламентаріями, а також з представниками міжнародних організацій, які надають Україні ММТД та іншу допомогу.

Затверджений план роботи Комісії передбачав розгляд звітів, доповідей та отриманої інформації від державних органів та їх посадових осіб, аналіз та підготовку змін до законодавства з питань, що належать до предмета відання Комісії, організацію міжпарламентської діяльності, у тому числі відрядження в межах України та за кордон з метою відстеження повного ланцюга надходження ММТД від країн-партнерів, зокрема її отримання, транспортування, обліку, розподілу та обслуговування.

За час своєї роботи Комісія одержала великий обсяг інформації щодо порядку визначення потреб в озброєнні та військовій техніці, обліку ММТД та окремих аспектів її отримання.

Щодо здійснення відряджень у межах України

На виконання своїх основних завдань Комісія здійснила поїздки до позицій оперативно-стратегічного угруповання військ «Одеса» (Одеська область) та передових позицій оперативно-стратегічного угруповання військ «Таврія» (Запорізька область).

Так, члени Комісії ознайомилися з порядком здійснення обліку та використання ПТРК «Джавелін» (у тому числі з використанням баркодів), артилерійського озброєння (гаубиці, самохідні артилерійські установки тощо), важкої техніки та озброєння (бронетранспортери, бойові машини тощо), порядком зберігання та використання на рівні бригади приладів нічного бачення, ПТРК «Джавелін» та ПЗРК «Стінгер».

Комісія як орган парламентського нагляду щодо здійснення контролю і перевірки обліку та використання ММТД, у тому числі озброєння, наданої міжнародними партнерами (союзниками) України, перевірила ведення обліку, зберігання та використання такої допомоги на позиціях оперативно-стратегічного угруповання військ «Одеса» та на передових позиціях українських захисників оперативно-стратегічного угруповання військ «Таврія».

За результатами перевірки порушень у веденні обліку, зберіганні та використанні ММТД не виявлено.

Щодо проведення зустрічей з представниками міжнародних партнерів

Метою проведення зустрічей з представниками іноземних держав та міжнародних організацій, які надають Україні ММТД, є демонстрація відкритості та незалежності Комісії під час здійснення своїх повноважень, а також заслуховування їхніх можливих застережень.

Слід зазначити, що представники міжнародних партнерів не виявили порушень щодо використання наданої ММТД. Крім того, вони високо оцінили рівень організації заходів контролю за надходженням, обліком та використанням ММТД.

Члени Комісії неодноразово проводили зустрічі з аташе з питань оборони європейських держав — партнерів України, під час яких обговорювали потреби України та шляхи отримання ММТД. Так, були проведені зустрічі з аташе з питань оборони та їх заступниками посольства Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Республіки Польща, Чеської Республіки, Федеративної Республіки Німеччина, Королівства Швеція, Італійської Республіки, Королівства Норвегії, Румунії, Королівства Данія, Фінляндської Республіки, Литовської Республіки, Королівства Бельгія, Королівства Нідерландів, Естонської Республіки.

Аташе з питань оборони висловили підтримку діяльності Комісії та запевнили у подальшій тісній співпраці.

Щодо діяльності Комісії в рамках міжнародних візитів у рамках взаємодії з міжнародними партнерами члени Комісії відвідали м. Ряшів (Республіка Польща) з метою проведення перевірки роботи логістичного хабу, до якого доставляється ММТД від країн — союзників та партнерів України в російсько-українській війні. Члени Комісії ознайомилися з системою роботи хабу, інфраструктурою, процесами обліку та розподілу ММТД, з використанням програмного забезпечення задля контролю логістики ММТД. Робота хабу завдяки представникам польської сторони, міжнародним партнерам, представникам Головного управління військового співробітництва Збройних Сил України здійснюється безперебійно, під постійним наглядом міжнародних партнерів, що забезпечує прозорість та звітність обліку, розподілу, переміщення ММТД.

Так, члени Комісії ознайомилися із загальними аспектами роботи хабу LEN-P (Logistics Enabling Node — Poland), інфраструктурою та процесами роботи хабу автомобільного сполучення (Polish Logistics Hub/Ground Log Cell — GLOC), інфраструктурою та процесами RDC-U хабу авіаційного сполучення (RZE\Aviation Point of Distribution — APOD), відвідали центр ремонту та розподілу запасних частин (Remote Maintenance and Distribution Center — Ukraine), взяла участь у координаційній нараді формату MAC-2C (Multinational Assistance Contributors — Coordination Cell).

Члени Комісії провели зустрічі з командиром американської складової на території хабу, представником США, представником Республіки Польща, представником Литовсько-польсько-української бригади, які задіяні в роботі хабу, представником Головного управління військового співробітництва Збройних Сил України. Представники логістичного хабу наголосили на плідній співпраці з членами Комісії та запевнили у подальшій підтримці організації обміну інформацією щодо обліку та розподілу при постачанні ММТД. У свою чергу, міжнародні партнери високо оцінили роботу української сторони з використанням ММТД.

Члени Комісії також здійснили поїздки до Сполучених Штатів Америки (м. Вашингтон), де провели зустрічі з членами комітетів оборони, розвідки та міжнародних відносин Палати представників та Сенату США, представниками Міністерства оборони США та обговорили питання фінансової допомоги Україні.

Були проведені зустрічі з членами Конгресу США від Республіканської та Демократичної партій. Так, члени Комісії провели зустрічі з членами Палати представників Елісоу Слоткін, Ріком Ларсоном, Заком Нанном, Карлосом Хіменесом, Маріанет Міллер-Міксн, Ерлом Картером, Джейсоном Кроу, Гакімом Джефферісом, Джейком ЛаТернером, Адамом Смітом, Майклом Мак-Колом, Джимом Костою, сенаторами Джеймсом Рішем, Джоні Ернстом, Мітчем Мак-Коннеллом, співголовами групи підтримки України в Конгресі США Марсі Каптур та Майком Квіглі, членами делегації Палати представників у Парламентській асамблеї НАТО.

Також були проведені важливі зустрічі з представниками Державного департаменту США та заступником помічника Міністра оборони США з питань України, Росії та Єврозії Лорою Купер, представниками Центру аналізу європейської політики (СЕРА), заступницею адміністратора Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) Ізабел Коулман, на яких була наголошена важливість підтримки України та обговорені плани щодо подальшої співпраці США та України.

Щодо нормативно-правової бази з питань обліку, отримання і використання ММТД

Комісія проаналізувала такі нормативно-правові акти, що регулюють питання залучення, обліку та використання ММТД, зокрема:

Закон України «Про оборону України»;
Закон України «Про національну безпеку України»;
Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
Закон України «Про гуманітарну допомогу»;
Закон України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» від 15 лютого 2022 року № 153 (із змінами);

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах» від 4 серпня 2000 року № 1225 (із змінами);

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку логістичного забезпечення сил оборони під час виконання завдань з оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності» від 27 грудня 2018 року № 1208. Цим Порядком визначено механізм планування та організації логістичного забезпечення визначеного складу військ (сил органів) Збройних Сил України, а також інших утворених відповідно до закону військових формувань (Національна гвардія України, Державна спеціальна служба транспорту), правоохоронних (Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України, Національна поліція України, Управління державної охорони) та розвідувальних органів, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, інших складових сил безпеки, які в установленому порядку і на умовах, визначених законодавством, залучаються до виконання завдань з оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності у складі сил оборони;

постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» від 5 вересня 2023 року № 953 (із змінами);

наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у Збройних Силах України» від 17 серпня 2017 року № 440 (із змінами). Цією Інструкцією передбачено, що облік підлягає все військове майно незалежно від його призначення та джерел надходження; облік військового майна ведеться у кількісних, якісних, обліково-номерних та вартісних показниках за відповідною (визначеною) номенклатурою; облік військового майна поділяється на оперативний облік та облік за первинними документами;

наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України» від 1 лютого 2018 року № 37 (із змінами);

накази міністерств, інших центральних органів виконавчої влади;

Зв'язки релігійних організацій з державою-агресором — загроза національній безпеці

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Станом на кінець грудня 2023 року в Україні зашилось понад вісім тисяч релігійних громад, які підтримують церковно-канонічний зв'язок з московським патріархатом. Очільники та окремі віряни багатьох із них в умовах повномасштабної війни ведуть підливну діяльність проти нашої країни, розпалюють міжрелігійну ворожнечу і демонструють зневагу до України як суверенної і незалежної держави, вибудовують форпости «руського мира», що приніс на нашу землю тисячі і тисячі смертей та страшні руйнування.

З метою захисту суверенітету та територіальної цілісності України, запобігання колабораціонізму, припинення розпалювання міжрелігійної ворожнечі та дестабілізації релігійного середовища до Верховної Ради було внесено законопроект щодо заборони діяльності в Україні релігійних організацій, пов'язаних з російською православною церквою. 19 жовтня минулого року парламент ухвалив законопроект у першому читанні, а 5 березня ц. р. Комітет Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики рекомендував парламенту проголосувати документ у другому читанні.

Законопроект до другого читання зазнавав істотних змін, став «значно сильнішим» і, як повідомив голова Комітету Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики Микита Потураєв, може бути розглянутим наприкінці березня.

«Наш комітет справді рекомендував парламенту ухвалити в другому читанні законопроект щодо заборони діяльності в Україні релігійних організацій, пов'язаних з російською федерацією. Варто акцентувати, що цей законопроект не про заборону дія-

льності релігійних організацій, а про заборону їхніх зв'язків з країною-агресором», — наголосив Микита Потураєв.

Ідеться про законопроект № 8371. За словами голови комітету, основна мета закону, який має поклати край діяльності російської православної церкви в Україні, в тому, щоб розірвати зв'язки українських релігійних організацій з московським патріархатом, який по суті є державною інституцією, частиною кривавого кремлівського режиму.

«Передбачається, що Державна служба України з питань етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) проведитиме дослідження щодо зв'язків релігійної організації з країною-агресором», — зазначає Микита Потураєв. Він наголосив, що Держетнополітики може проводити таке дослідження за власним бажанням, якщо бачить на те підстави, за зверненням центральної, місцевої влади, громадських організацій. Зокрема для встановлення зв'язків релігійної організації з росією буде проводитися релігієзнавча експертиза.

Голова комітету акцентував, що саме за результатами такої експертизи ДЕСС складатиме припис,

на основі якого вимагатиме від релігійних організацій розірвати зв'язки з державою-агресором. У разі якщо порушення встановлено, але вимоги припису не виконуються протягом 30 днів, ДЕСС має звернутися до суду. «Держетнополітики може скасувати своє рішення, якщо релігійна організація наведе переконливі аргументи, представить документи і доведе, що не є афілійованою, не має зв'язків у РФ», — додає Микита Потураєв.

Він наголосив, що у тексті документа до другого читання врахували усі заважання та спірні моменти щодо судового розгляду справ: «Зокрема у першому варіанті законопроекту не було уточнено, в яких судах мають розглядатися такі питання, тобто організація могла піти до будь-якого районного суду і оскаржувати рішення ДЕСС нескінченну кількість разів.

Тепер пропонується, щоб розгляд цих справ було виведено на високий рівень судового розгляду, щоб вони розглядалися вищими судовими інстанціями».

Нагадаємо, що за законопроект у першому читанні проголосували 267

депутатів (за мінімально необхідних 226). Тоді голова СБУ Василь Малюк попросив депутатів ухвалити закон, щоб мати змогу швидко заборонити діяльність церковних громад, у яких виявили колаборантів. Лише в останні дні стали відомі нові факти підливної діяльності служителів упц мп. За повідомленням СБУ, 29 лютого ц. р. митрополиту Сумської єпархії Євлогію оголошено підозру в розпалюванні міжрелігійної ворожнечі через свої проповіді та відеозаписи на сторінках у соцмережах. Цього ж місяця настоятель храму Дніпропетровської єпархії упц мп отримав п'ять років ув'язнення за підтримку повномасштабного вторгнення росії в Україну — під час проповіді він виправдовував захоплення окупантами частини території нашої держави. І цей перелік можна продовжувати.

Тож нова редакція проекту закону містить поправки від Служби безпеки України, які передбачають припинення діяльності релігійної організації, якщо її очільник був засуджений за колабораційну діяльність, державну зраду.

Народний обранець наголошує, що за законом України кожна релігійна громада, спільнота може самостійно вирішувати, під юрисдикцією якої церкви перебувають. «Наразі значна кількість релігійних спільнот хочуть змінити церкву, до якої належать, проте такий перехід зробити доволі складно. У законопроекті ми пропонуємо значно спростити процедуру переходу», — каже він.

Важливо і те, що ухвалення закону дозволить

ефективно боротися з ворожою пропагандою та «не передбачає утисків за принципом віросповідання».

Слід зазначити, що законопроект містить політичну декларацію, якою засуджується рпц, забороняється її діяльність на території України та пояснюється причина такої заборони.

«Сподіваюся, що в такому питанні парламент об'єднається й ухвалить закон в цілому. Цей законопроект не про заборону церков, не про утиски за принципом віросповідання, а про заборону зв'язків між релігійними організаціями України та державою-вбивцею, якою є російська федерація, — каже Микита Потураєв. — Переконаний, що реалізація закону допоможе очистити релігійну царину України від прихильників російської ідеології, а також завершити процес повернення у власність українського народу Києво-Печерської лаври».

У разі прийняття закону рпц та афілійовані з нею структури не зможуть використовувати державне і комунальне майно. Для ухвалення рішення необхідно мінімум 226 голосів народних обранців. Як свідчать соціопитування, більшість українців підтримують заборону діяльності на території України церкви, що підпорядковується московському патріархату та залишається з ним у єдності. Вимогу розірвати зв'язки релігійних громад в Україні з московією у своїй промові під час Другого круглого столу в Токіо, організованого міжнародним альянсом «Релігії за мир», обґрунтував речник ПЦУ митрополит Євстратій (Зоря). Він зазначив, що росія щоденно вбиває українських військових, знущається з українських полонених, переслідує українських громадян на окупованих територіях, щодня обстрілює мирних мешканців та руйнує цивільну інфраструктуру. «Росія тримає в заручниках два континенти, окупувавши найбільшу в Європі ядерну електростанцію в Запоріжжі. Потенційна катастрофа на цій станції матиме наслідки значно гірші, ніж аварія в Чорнобилі. Через російські військові дії вже зараз повністю або частково зруйновано в Україні понад 600 місць релігійного поклоніння — храмів, мечетей, синагог, домів молитви. Минулого тижня російські окупанти після тортури вбили священника Православної церкви України Степана Подольчика з селища Каланчак у Херсонській області. Він став однією з багатьох жертв російського терору, вбитих або ув'язнених релігійних лідерів — священників, пасторів, християнських і мусульманських релігійних активістів», — зазначив Євстратій (Зоря). Речник ПЦУ наголошує, що інституцією, яка виправдовує це зло, стала російська православна церква. «Її лідери не лише нічого не роблять, щоб зупинити російську агресію проти України — навпаки, вони виправдовують її, надають цій агресії сакрального обґрунтування. Патріарх гундяєв у храмі знову і знову благословляє російську армію продовжувати її злочини на українській землі». І додає: «Зараз, доки війна триває, слід зосередити зусилля не на примиренні зі злом, а на подоланні та припиненні зла».

Світлана ЧОРНА.

Вони тримають Україну

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Народний депутат України Геннадій Вацак зустрівся з військовим, який перебував у короткотерміновій відпустці у рідному місті Могилів-Подільський на Вінниччині.

Зустріч Геннадія Вацака з депутатської групи «Довіра» і військового Петра Петрушевського відбулася у громадській приймальні депутата у Могилеві-Подільському. Це була розмова двох людей, які обстоюють рідну державу: парламентарій — в тилу, військовий — на фронті зі зброєю у руках.

«Мав честь зустрітися з Героєм, — написав після зустрічі Геннадій Вацак на своїй сторінці у Фейсбукі. — Спілкувалися, обмінювалися думками, запитував про потреби побратимів пана Петра, окремі з них закрили одразу, деякі ще в роботі, але вони теж будуть позитивно вирішені».

Народний депутат розповів про свого співрозмовника. Петро Петру-

шевський доброволець став у стрій з першого дня великої війни. На той час йому виповнився 21 рік! Починав з мінометника, виконував бойові завдання у розвідці, нині він оператор БПЛА.

«Простий, світлий хлопець, — зазначив у дописі Геннадій Вацак. — Про таких, як він, мають знати усі — вони тримають Україну!».

Молодого воїна Петра Петрушевського народний депутат неспроста назвав Героєм: наш захисник удостоєний нагороди «Золотий хрест» від Головнокомандувача ЗСУ.

До війни хлопець працював у кондитерському домі «Вацак». Народний депутат запропонував йому зустрітись з колективом. Військовий скромний, не одразу погодився. Пан Геннадій переконав його, що колегам буде приємно спілкуватися з людиною з фронту. Та й молодому бійцю радісно потиснути руки тим, з ким донедавна працював. Він хвилювався, бо не звик до такого, але почувся щасливим.

«Дякуємо тобі, воїне! Слава і честь тобі і твоїм побратимам!» — читаємо у дописі народного депутата України Геннадія Вацака на адресу оборонця країни нашого земляка Петра Петрушевського.

Віктор СКРИПНИК.

Фото зі сторінки Геннадія Вацака у Фейсбукі.

Врятувати розстріляну автівку просила мама бійця...

Дзвінки та повідомлення про потребу в допомозі команда народного депутата Ігоря Мурдія отримує постійно. Звісно, нині більшість потреб — для захисників. Нещодавно про ремонт автомобіля попросила мама одного з воїнів, який служить у батальйоні «Свобода».

Автівки на передовій дуже швидко виходять з ладу. Збори коштів на відновлення техніки оголошуються безперестанку і кожен з них потребує оперативного відгуку. Після отримання повідомлення від матері військовослужбовця було вирішено діяти невідкладно.

Враховуючи стан понівеченого автомобіля, який потрапив під час виконання бойових завдань, було прийнято рішення придбати нову автівку і передати її у підрозділ.

«Нам вдалося досить швидко відреагувати на цей запит. Разом з голо-

вою Новоукраїнської РВА Олександром Дубченком передали бійцям з батальйону «Свобода» позашляховик Ford, як кажуть, з рук у руки, — розповів у коментарі «Голосу України» народний депутат з Кіровоградщини Ігор Мурдія. — Ці зустрічі завжди особливі, вони мотивують робити більше і більше. Від нас також залежить ситуація на фронті. І коли ми маємо можливість надати будь-яку допомогу, то робимо це неодмінно».

Автомобіль оснащений усім необхідним та перебуває у доброму стані — напередодні передачі техніку перевірили на станції техобслуговування. І, звісно, передавати просто автівку — не в традиціях жителів Кіровоградщини: її наповнили провізією.

Вл. інф.

На знімку: народний депутат Ігор Мурдія передав авто бійцеві.

Фото з особистого архіву народного депутата.

Прем'єр Греції разом із Президентом побували в Одесі

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Володимир Зеленський повідомив, що Прем'єр-міністр Кіріакос Міцотакіс підтвердив свою участь у першому саміті миру щодо реалізації Формули миру, який відбудеться у Швейцарії.

Під час візиту Президент України та Прем'єр-міністр Греції відвідали Одеський морський торговельний порт, де ознайомилися з функціонуванням «зернового коридору» в Чорному морі. Лідери прибули до порту Одеси, який неодноразово зазнавав російських атак ракетами та дронами.

Також, як інформує наш власний кореспондент в Одеській області **Ольга ПОНОМАРЬОВА**, Володимир Зеленський і Кіріакос Міцотакіс ушанували пам'ять жителів Одеси, які загинули 2 березня (на знімку).

Президент поспілкувався з мешканцями пошкодженої дев'ятиповерхівки та сусідніх будинків і висловив глибокі співчуття рідним і близьким загиблих унаслідок російської атаки та побажав швидкого одужання постраждалим. Про це повідомляє **Офіс Президента України**.

Володимир Зеленський наголосив на важливості забезпечення всім необхідним тих, хто втратив житло. «Щодо квартир, втрачені документи — із цим обов'язково допоможуть. Усі

отримають компенсації за знищене житло. Міська й центральна влада проконтролюють це питання», — зазначив Президент. Зруйнований під'їзд не підлягає відновленню та має бути де-

монтований з подальшим зміцненням тримальних конструкцій решти будинку. Заяви на отримання компенсації за програмою «єВідновлення» подали власники 12 знищених квартир, шестеро — в процесі оформлення заявок та збору документів.

Водночас грецькі ЗМІ за підсумком візиту до Одеси Кіріакоса Міцотакіса повідомляють про жах, який пережила офіційна делегація країни під час відвідування міста, інформує наш власкор **Олександр БЛІИК**. По району, де мала відбутися зустріч Прем'єр-міністра Греції та Президента України, було завдано удару російськими ракетами (ймовірно, «Іскандер»-М та/або П-800 «Онікс»). Ракети прилетіли в Одесу одразу після прибуття до міста Кіріакоса Міцотакіса. За словами членів делегації, ракета дивом не влучила в машини з кортежу, вибухнувши приблизно за кількості метрів від місця, куди прибула делегація.

Грецькі ЗМІ підкреслюють, що Одеса має велике значення для історії цієї країни. Саме тут планувалася грецька революція, в Одесі й зараз живе багато греків.

Фото з сайту president.gov.ua

Ворог режиму

У Москві суд заочно заарештував політолога Аббаса Галлямова за «дискредитацію російської армії». Критику режиму світить від 10 до 15 років тюрми.

У 2008—2010-х він працював в апараті Володимира Путіна — був спічрайтером, писав йому виступи. Добре знає оточення російського диктатора зсередини і його логіку ухвалення рішень. Обіймав керівну посаду в регіоні — в уряді Башкирії. У лютому 2023-го міністр рф включив його до списку «іноагентів» — ворогів режиму. Нині Аббас Галлямов живе за кордоном і виступає нізівним критиком Путіна, який на словах за православія і консервативні цінності, а на ділі має росіянізм і ідіотів і сповідує окультизм.

Слухаючи претензії Путіна і Медведєва на територію чужої країни, політолог запропонував Україні провести референдум і перейменувати державу в Київську Русь. За логікою російського диктатора це означає, що вказана Київська Русь отримує право претендувати на Москву, рязань, Володимир та інші споконвічні території.

«До сих пір Путін і Медведєв та їм подібні виходили з безумовного пріоритету древності над сучасністю. З'ясується, Київська Русь володіла безліччю територій, на котрих тепер за якимось дивним збігом обставин розкинулася росія. Нинішня росія у цій конфігурації взагалі якоюсь самозванкою видається, хіба ні?» — запитує Аббас Галлямов.

Він не тільки ворог режиму, він — особистий ворог російського диктатора, і розповідає світу про найпотаємніші «таргани» Путіна. Колишній спічрайтер диктатора вважає, що той ніколи не має стратегії виходу — це його особливість. У будь-якій складній ситуації Путін тисне на педаль газу і летить вперед з виряченими очима. Всі здрейдляють, злякаються, і коли щось не виходить, це лише причина підвищити тиск. Проблема полягає в тому, що це дуже авторитарний, персоналістичний режим не тільки стосовно зовнішніх суб'єктів, а й внутрішніх. Умовно кажучи, вони в Україні вляпалися.

«Путін сказав, що Україна — неповноцінна держава, і все, після цього жодні чекісти, жодні кремлівські соціологи, які соціопитування проводили, не могли собі дозволити навести дані, які надто сильно доводять, що вождь неправий», — так пояснює логіку прийняття рішень в кремлі Аббас Галлямов.

Хто займає іншу позицію, відмінну від диктаторської, довго при владі не затримується. Його оголошують кінченим лібералом і виганяють.

Політолог в інтерв'ю The New Times стверджує, що в оточенні Путіна процвітає окультизм, вони постійно шукають якусь шамбалу, що дуже нагадує нацистський режим Гітлера. Вони мають інтерес до шаманізму, до Тибету. Олігархи ковальчуки виділять кошти для експедиції туди, для подорожей до якихось старців.

«Ось ця візантійщина створила таку ситуацію, коли щось висловлено одного разу Путіном стає догмою, яку не можна спростовувати», — такою побачив проблему влади в рф Аббас Галлямов. І це, на його думку, призвело до того, що люди, які могли сказати Путіну щось неприємне, що йде врозріз з його власними уявленнями, давно зникли з його оточення. Залишилися лише ті, хто вмів підтакувати. Парадокс режиму: великі бюджети, виділені на всебічний аналіз, не повинні суперечити тарганам, які є в голові царя.

Богдан КУШНІР.

Японія ділиться досвідом у галузі реконструкції

В Одесі обговорили участь Японського агентства міжнародного співробітництва (JICA) у відновленні та розбудові критичної інфраструктури міста.

Засідання робочої групи з питань залучення технічної та технологічної підтримки від Японії проходило під співголовуванням першого заступника одеського міського голови Олександра Філатова та заступника міського голови Павла Вугельмана. Зокрема, було розглянуто досвід Японії в галузі реконструкції після надзвичайних ситуацій та реалізацію проектів з розвитку міської інфраструктури в умовах повномасштабної війни.

Співробітництво Одеси з JICA відбувається в межах проекту екстреного відновлення та реконструкції України, який здійснюється за сприяння Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Вл. інф.

Фото з відкритих джерел.

Нам допоможуть відновити міста і водні угіддя

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Окрім того, міжнародні партнери допоможуть у відновленні водно-болотних угідь та екосистем на півночі України.

Як повідомляє Урядовий портал, напрями співпраці обговорив заступник міністра з питань європейської інтеграції Євгеній Федоренко з керівним комітетом проекту «Сприяння сталому тваринництву та збереження екосистем на півночі України». Цей проект міжнародної технічної допомоги реалізує ПРООН за підтримки Глобального екологічного фонду.

Проект діятиме в Україні до 2026 року. Він орієнтований на сім областей — Волинську, Житомирську, Рівненську, Київську, Вінницьку, Хмельницьку та Чернігівську. Мета — створити для цих регіонів модель сталої продовольчої системи, яка спри-

ятиме зниженню викидів парникових газів, покращенню родючості ґрунтів та збереженню видів, що перебувають під загрозою зникнення за даними Міжнародного союзу охорони природи.

У межах проекту буде розроблено комплексні плани збереження і відновлення природних середовищ існування, а також систему вимірювань, верифікації та звітності для оцінки й зменшення потоків парникових газів на торфовища.

За словами Євгенія Федоренка, попри війну Україна продовжує реагувати на виклики, пов'язані зі зміною клімату. В цьому контексті збереження та відновлення деградованих екосистем і торфовищ є важливою складовою досягнення кліматичної нейтральності. Адже лише один гектар водно-болотних угідь — це приблизно дві тонни поглинутого CO₂.

Перші БТРи для ЗСУ вирушили з Болгарії. Їх буде навіть більше, ніж планувалося

Болгарські ЗМІ повідомили, що в середу, 6 березня, розпочалася відправка бронетранспортерів, які були на балансі жандармерії і простоявали на її складах, до України.

У середу болгарські телеканали у випусках вечірніх новин показали сюжети із завантаженням перших БТРів на залізничні платформи на станції Нові Іскір. З поширених відео стало ясно, що БТРи пересувалися з бази Генеральної дирекції жандармерії у Софії до станції не своїм ходом — їх доправляли до залізничних платформ вантажними машинами. Склалося враження, що телеоператори спробували навмисно звернути увагу противників передавання цих машин Україні на

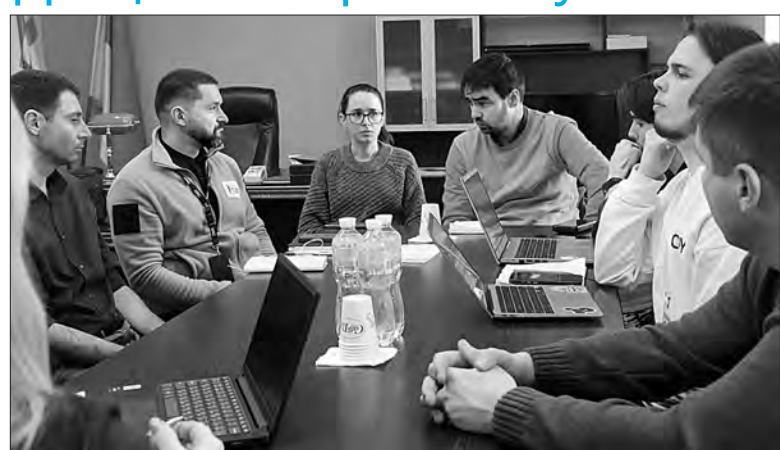
те, що вони вже застаріли й мають пошкодження. Адже одним із аргументів на користь передачі Україні БТРів є необхідність позбутися техніки, яку вже давно треба було списати.

БТРи отримали у 80-х роках минулого століття внутрішні війська, які тоді створювали в Болгарії. Їх жодного разу не використовували за призначенням внутрішні війська, а пізніше — й жандармерія.

Телеканали bTV і Nova TV у своїх репортажах повідомили, що в середу до України було відправлено перші шість БТРів. І окремо наголосили, що їх відправлятимуть невеликими партіями. А також, що БТРів буде не 100, як повідомлялося раніше, а 110.

Олександр СЕРГІЄНКО.

Данці готові реалізовувати соціальні проекти в Миколаєві

Днями відбулася зустріч експертів Офісу відновлення та розвитку Миколаївської міської громади з представниками Данської ради у справах біженців (DRC).

На порядку денному стояло питання про необхідність створити новий структурний підрозділ ЦНАПу, який покриватиме попит мешканців на отримання адміністративних послуг в одному з районів міста.

«Наша мета — забезпечити максимально ефективне функціонування підрозділів ЦНАПу з їх доступністю по всьому місту. Ми активно співпрацюємо з нашими партнерами, щоб знайти

оптимальні шляхи фінансування та реалізації майбутніх проектів у сфері адміністративних послуг», — зазначив експерт з розвитку сфери надання адміністративних послуг Сергій Іванов.

Крім того, на зустрічі говорили й про часткове відновлення багатоквартирних будинків, пошкоджених внаслідок військової агресії росії. Також йшлося про можливість встановлення приладів безперебійного живлення Tesla Power Wall для об'єктів соціальної інфраструктури Миколаєва.

Олена ІВАШКО.

Фото з відкритих джерел.

Вісім навчальних закладів Тернопільщини отримали шкільні автобуси. Ними замінять ті, що були вилучені для різних потреб під час широкомасштабного вторгнення. За фінансової підтримки МЗС Чеської Республіки ГО «Ветерани Патріотам» спільно з Генконсульством Чеської Республіки у Львові реалізували проєкт «Шкільні автобуси для Тернопільської області». Транспорт використовуватимуть для комфортного та безпечного доїзду школярів до навчальних закладів. Загалом шкільний автопарк Тернопільщини тепер налічує 198 одиниць транспорту. Ним користуються понад 13 тисяч школярів, *повідомляє наш власкор Ірина Козак.* **Фото Тернопільської ОВА.**

Як пальці, стиснуті в кулак

Думка одеситів сьогодні однозначна: найавторитетнішими, найчеснішими, найоперативнішими та найпрофесійнішими джерелами інформації в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну є Об'єднаний координаційний пресцентр Сил оборони півдня України, її керівниця полковник Наталя Гуменюк і газета «Вечерняя Одесса» (редактор Олег Суслів). Буквально за тиждень після початку великої війни вони стали поширювати правду й найбільш важливу інформацію, в якій не було жодної краплини неправди, про події на фронтах.

Наталя Гуменюк за пропозицією командувача військами оперативного командування «Південь» генерал-майора Андрія Ковальчука очолила Об'єднаний пресцентр. Генерал Андрій Ковальчук тоді висловив побажання, щоб інформаційний фронт допомагав реальному фронту. Сьогодні в Об'єднаній пресцентрі охоплює територію Одеської, Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської областей і південні райони Дніпропетровської області (Криворізький та Нікопольський райони), АР Крим.

Штатна структура Об'єднаного пресцентру формувалася в умовах бойової обстановки, і сьогодні до складу центру входять представники пресслужб армії, Держприкордонслужби, Нацгвардії, Нацполіції, ДСНС, СБУ, Тероборони, обласних військових адміністрацій. Не буде військовій таємниці сказати, що загалом в Об'єднаному пресцентрі сьогодні працюють майже 30 людей, якими керує Наталя Гуменюк. І одразу зазначимо: місце його дислокації невідоме з різних причин. Через до-

тримання військової таємниці й тому, що його не існує. Уся робота Об'єднаного пресцентру ведеться й координується у віртуальному режимі. Що, до речі, помітно з оперативності підготовки матеріалів. Інформаційний опір, який організує Об'єдна-

ний пресцентр, складається з декількох аспектів. По-перше, головний і, можна сказати, стратегічний напрям полягає в тому, що люди дізнаються інформацію про бойові дії в регіонах, про які йшлося вище, з перших, як мовиться, вуст. По-друге,

спеціалізовані пресцентри, йдеться про СБУ, Нацполіцію, ОВА тощо, наповнюють виступи пресцентру деталями, інтерв'ю з учасниками бойових дій, прямими включеннями з ділянок фронту. Об'єднаний пресцентр уважно стежить та аналізує інформацію, яка з'являється в ЗМІ та Інтернеті від різних блогерів. Не будемо приховувати, зустрічається брехня, бажання прикрасити або, навпаки, дати негативну інформацію. Сьогодні з'явилося

чимало блогерів, які стали військовими «експертами», і військових експертів, які вважають себе блогерами й дають оцінку діям Збройних Сил України. Із джерел Об'єднаного пресцентру отримують інформацію ЗМІ Саудівської Аравії, Туреччини, Великої Британії та США.

Інформація Об'єднаного пресцентру активно поширюється одеськими телеканалами, що значно збільшує їх аудиторію, а сама Наталя Гуменюк стала однією із найпопулярніших жінок міста Одеси. Бійці інформаційного фронту сьогодні на передовій інформаційної війни працюють, як пальці, стиснуті в кулак. І це справді так.

Чому в одеситів з'явилося таке відчуття абсолютної довіри до Об'єднаного пресцентру півдня України? Тому що за два роки вони жодного разу не допустили похибок у своїй роботі, були опера-

тивними, чесними і не намагалися видавати бажане за дійсне. У роботі пресцентру, звісно, є й проблемні питання. А як без них? Але його працівники постійно відчувають підтримку Мініборони, Генерального штабу й командувача військ оперативного командування «Південь» генерал-майора Андрія Ковальчука.

Ну і про трьох «Ольг» у родині Гуменюк. Її маму та доньку кличуть Ольгами, а полковник Наталя Гуменюк Указом Президента України від 12.09.2022 р. нагороджена орденом Княгині Ольги III ступеня. «Жіночий» орден за досягнення у військовій сфері — мотивування дуже рідкісне, але Наталя Гуменюк цей орден заслужила. І так думають усі одесити.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.
Одеська область.

Фото надано автором.

Кожен рядок — крапелька крові

«Вечерняя Одесса», редактором якої є Олег Суслів, — на сьогоднішній день єдина в обласному центрі газета, яка в кожному номері публікує інформаційні повідомлення про кожен день повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Пояснюючи це рішення, Олег Суслів сказав мені, що кожен день війни — це крапелька крові, й забувати про це не можна. У найпопулярнішій в Одесі газеті чудово розуміють, що публікація інформаційної хроніки про бойові дії — це найпотужніший удар по інформаційній агресії Росії. Газета серед перших опублікувала матеріал про битву за острів Зміїний, пише про повернення з полону жителів регіону, про інтеграцію ветеранів у мирне життя, про родини загиблих, про гуманітарну допомогу, яку їм надають. До слова, ця позиція «Вечерней Одессы» була високо оцінена читачами міста — почав збільшуватись її тираж.

І наостанок. Четвертого лютого над Одесою заграла кольорами веселка. У лютому веселка в Одесі — надзвичайне погодні явище. Це була веселка нашої Перемоги.

Юні містяни два роки під опікою захисників

Майже півтори сотні маскувальних сіток різних розмірів, понад три тисячі окопних свічок, більш як чотири тисячі різних виробів та десять ляльок-мотанок — усе це від початку повномасштабного вторгнення рф передали захисникам вихованці дніпровського Центру позашкільної роботи № 1.

«Військовим дуже приємно отримувати щось від дітей, особливо тим, на кого вдома чекають власні малюки. Вони з хвилюванням носять у кишені ці поробки. Додаємо й малюнки наших дітлахів до боксів, які збираємо захисникам. Також проводимо різні благодійні акції, де продаємо дитячі вироби. За весь цей час вдалося зібрати понад 35 тисяч гривень на потреби наших захисників», — розпо-

віла заступник директора закладу Наталя Тонконог.

Керівник гуртка «Чарівний бісер» Ольга Канівець зазначає, що з березня вони активно почали робити ляльки-мотанки для вояків, передали багато і з тканини, і з ниток: «Почали дізнаватися про них якомога більше та робити різноманітні. І вже на 14 жовтня 2022 року нас бійці попросили зробити мініатюрні ляльки-мотанки в шкаралупі з

Обереги, створені дитячими руками, захистять воїнів.

горіха. Бо під час Другої світової війни такі обереги робили бабці та ще й наклали заговор. Військові носили їх біля серця. Тож ми згодилися зробити такі. Звичайно, їх важче робити, ніж великі, але вони дуже подобаються нашим захисникам».

На синьо-жовтому тлі однієї з поробок 11-річної Діани Гришиної, яка відвідує центр із чотирьох років, український трактор тягне підбитий російський танк.

«Створюємо різноманітні обереги для наших захисників, а потім відправляємо їх на фронт. Це браслети з бісеру, ляль-

ки-мотанки та інші вироби. Я вже зробила кілька десятків різноманітних оберегів, які відправили на фронт», — розповідає дівчинка.

Юна вихованка гуртка Аня Чабан створює синьо-жовті браслети. За останні пів року вона долучалася до різних патріотичних акцій, присвячених до Дня захисників і захисниць України, Дня волонтера, робила штучні ялинки, аби подарувати військовим хоч трохи новорічного настрою.

Крім цього, всі вихованці закладу та їхні батьки безперервно плетуть маскувальні сітки.

«Робили їх навіть тоді, коли не було світла — під ліхтарями. Адже знаю, що вони дуже потрібні нашим захисникам», — зазначила 9-річна Альона Корейко, яка вже

Вироби в патріотичному стилі.

два роки у вільний час приходять працювати в центр.

Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.

Дніпропетровська область.

Фото Дніпровської міської ради.

До плетіння сіток долучаються всі вихованці закладу.

ПОДРОБИЦІ

Хмельницький актор зіграв виставу у Королівському театрі

Засновник і актор хмельницького монотеатру «Кут» Володимир Британський зіграв на сцені Королівського театру міста Бат історичну драму «Мазепа» та дитячу виставу «Я — клоун».

Для дорослих грав українською мовою, а виставу для дітей — англійською.

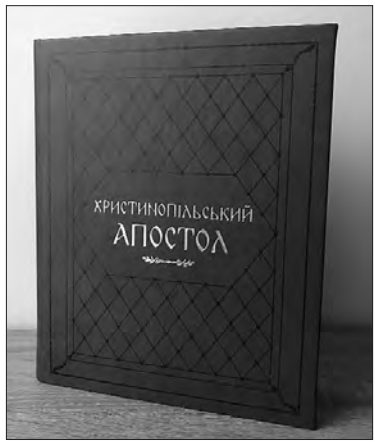

До цього готувався рік, запропонувавши англійським коледам створити проект «День української монодрами». Зробив це, щоб англичани могли більше дізнатись про Україну. Разом із сином (на знімку) Володимир Смотровель виступив у Лондоні, Ліверпулі, Манчестері. Частину виручених коштів родина віддає на підтримку бійців ЗСУ.

Ірина КОЗАК.
Фото надано Володимиром Смотровелем.

Святиню з Києва передали Вселенському патріарху Варфоломію

П'ятдесят примірників факсимільного видання Христинопільського Апостола XII століття, перевиданого у Києві, поповнили бібліотеку Вселенської патріархії. Унікальні книги видрукувані у межах проекту «Повертаємо культурну спадщину в Україну» київським видавництвом наприкінці минулого року. Мета проекту — публікація давніх українських манускриптів, які у різний час і спосіб були вивезені або викрадені з України. Протягом 15 років, з 2009-го, видано знакові для української історії та культури рукописи XI—XIV століть: Реймське Євангеліє, Холмське Євангеліє, Лавришівське Євангеліє, Луцьке Євангеліє, Луцький Псалтир, Віденський Октій, Службник Теодоровича, Трійський Псалтир.

Як розповів упорядник видання та автор кодикологічного дослідження рукопису архимандрит Вселенського патріархату Методій (Станіслав) Волощенко, ошатна книга — це вступ «Книжкова культура Європи і Русі-України», факсиміле Христинопільського Апостола, а також наукове дослідження «Христинопільський Апостол: кодикологічне дослідження кириличного кодексу XII століття» та додатки.

«Станом на 2024 рік відомо, що колись єдиний кодекс зберігся у трьох частинах. Основа книги міститься у Львівському історичному музеї (291 аркуш), Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (8 аркушів) і Бібліотеці князів Чарторийських (4 аркуші). Завдяки відкриттю краківської частини було вперше повністю видано манускрипт та реконструйовано його первісний вигляд», — сказав під час презентації факсимільного видання у Стамбульському Університеті для наукової та студентської спільнот архимандрит Волощенко.

Він також нагадав, що Христинопільський Апостол, середньовічний пергаментний кодекс, був укладений у добу розквіту Київської Держави у першій половині — середині XII століття, яке характеризувалося розбудовою Києво-Печерської лаври та інших храмів і монастирів, розвитком освіти, науки і культури. Твір є найдавнішим із виявлених переказів

повного послідового Апостола. У XVIII—XIX століттях він зберігався у місті Христинопіль на Львівщині, яке за радянської доби було перейменовано на Червоноград. Нині у межах деколонізації йому повернуто історичну назву.

Презентація унікальної книги також відбулася в Українському товаристві взаємодопомоги для місцевої української громади Стамбула. За словами Ганни Горобець, вміщені до видання наукові висновки беззаперечно доводять, що Христинопільський Апостол — визначна пам'ятка давньої української мови, літератури та культури.

«Укотре доводимо, що рукописи Русі виключно і беззаперечно належать сучасній українській державі!» — наголошує засновниця проекту. Видання, що є дев'ятою книгою, яка побачила світ у межах проекту, є двомовним — українською та англійською мовами. Загальний об'єм книги — 773 сторінки.

Світлана ЛЕЛІТКА.

Розстріляні митці, знищені сюжети

Мистецькі твори геніальних українських живописців, графіків і стилістів Михайла Бойчука, Софії Налепинської, Івана Падалки, Василя Седяра, Івана Липківського, Миколи Касперовича, Миколи Івасюка, Костянтина Кржемінського, Володимира Гагенмейстера могли б стати окрасою найкращих музеїв світу. Стали б, аби не сталінський людиноненависницький режим, який винищував усе, що не вписувалося у рамки сирості, ідеології «перемогаючого соціалізму» і параної кривавого диктатора. Всі ці майстри, про життя і творчість яких розповідає фотодокументальна виставка «Розстріляна палітра», підготовлена науковцями Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили», були арештовані, катовані та страчені у роки Великої терору — у 1937–1938 рр. та поховані на таємній спеціалізації НКВС УРСР у Биківнянському лісі під Києвом. Безпідставні звинувачення і арешти, фізичні та духовні тортури, розстріли за вироками особливих «двійок» і «трійок» НКВС, поширеною практикою яких стало засудження списками протягом хвилини, невідкладне виконання смертельних вироків та переслідування і знищення членів родин «ворогів народу» були знаряддям створення атмосфери жаху, який паралізував волю і перетворював суспільство на суцільний концтабір. Репресованих представників інтелігенції викидали з підручників, з культурного життя, вони офіційно більше не існували, а їхні твори забороняли і знищували. Така трагедія спіткала всіх митців, яким присвячена виставка, яка нещодавно відкрилася у Державній науковій архітектурно-будівельній бібліотеці імені В. Г. Заболотного.

«Люди, які тут представлені, — світового масштабу, і про це варто говорити зі світом, — наголошує директор Галузевого державного архіву Служби безпеки України Андрій Когут. — Презентована виставка є знаковою, бо через індивідуальні історії художників розкривається перебіг Великого терору, показується діяльність і методи впливу тоталітарної системи, і саме ці методи продовжує використовувати росія на тимчасово окупованих територіях».

Старший науковий співробітник НІМЗ «Биківнянські могили» Тамара Бойко (на знімку), розповідаючи про роботу над виставкою, каже: «Це про нашу культуру, про наше мистецтво. На банерах біографії митців. Видатна постать Михайло Бойчук. Це — еволюційний виток мистецтва. Це — титан, це — наша слава. Це людина, яка створила мистецький стиль «бойчукізм» і належить до 50 найкращих художників світу».

Один із професорів-засновників Української академії мистецтв і мону-ментального мистецтва України ХХ століття почав навчатися малярства

у 16 років. Талановитого юнака згодом підтримала голова Наукового товариства імені Т. Шевченка Михайло Грушевський та митрополит УГКЦ Андрій Шептицький, які профінансували його навчання в академіях у Відні, Кракові, Мюнхені та Парижі. У місті художник в 1908—1910 рр. уродженець Тернопільщини організував експериментальну школу «Відродження Візантійського мистецтва», де з художниками-одномумцями створив новаторський мистецький напрям «неовізантизм». Здобув у паризьких колег повагу і став членом Міжнародного союзу митців і письменників. Отримавши визнання в Європі, Михайло Бойчук повертається до Львова, а у 1917-му на запрошення Голови Центральної Ради Грушевського переїздить до Києва і долучається до створення Української академії мистецтв, де очолює майстерню фрески, ікони і релігійного малярства. В її стінах геніальний митець разом з учнями започатковує свій стиль, що ґрунтується на національних традиціях і одночасно перебуває на рівні новітніх досягнень

світової культури. Художник ілюстрував книжки, провадив реставраційні роботи у Львові, в усіх пальниці родини Розумовських і давнього іконостаса в їхній церкві у Лемешах на Чернігівщині, відновлював фрески Софійського собору в Києві та Успенського в Чернігові, створював нові фрескові ансамблі. Працював над художнім оформленням вистав Леся Курбаса. Разом з учнями здійснив розписи Луцьких казарм у Києві (1919), павільйону на ВДНГ у Москві (1929), оформлював агітпоїзди, пароплави, вулиці міст і сіл до свят.

На виставці «Розстріляна палітра» представлені репродукції картин Михайла Бойчука, зокрема «Портрет Андрея Шептицького» (1910-ті рр.), «Пророк Ілля» (1912—1913 рр.), «Молочниця» (1923).

У 1929 році проти Бойчука і «бойчукістів» розгорнулася широкомасштабна ідеологічна кампанія, яка посилювалась із згортанням українізації та переведенням мистецтва на позиції соцреалізму. Як зазначають куратори виставки, геніальному митцю було заарешто-

вано за доносом Антіна Онищука, наукового співробітника Київського всеукраїнського історичного музею і секретного агента дпу-нквс з 1929 року. Художника звинуватили у належності до націоналістичної фашистської терористичної організації. За матеріалами слідчих справ, досліджених науковцями заповідника «Биківнянські могили», відомо, що митець, перебуваючи у в'язниці, намагався протистояти абсурдним звинуваченням і вигородити своїх учнів, але, зазнавши страшних катувань, «провину» визнав.

Майстра, творами якого нині захоплюється увесь світ, розстріляли у Києві у 1937 р. Через декілька місяців по тому така ж доля спіткала його дружину. Майже всі його учні були репресовані. Більшість їхніх робіт знищено, навіть спалено ескізи. До наших днів дійшла незначна частина картин Михайла Бойчука, які зберегли його друзі.

Не менш гірка доля спіткала і роботи Василя Седяра, Івана Липківського, Миколи Касперовича, Миколи Івасюка, відомого баталіста, яким захоплювалася Європа,

де йому пророкували велике майбутнє. Художник створив полотно, що розповідали про козаччину, бої Українських січових стрільців та вояків Української галицької армії, адже підтримував боротьбу українців за свою державу. За словами кураторки проекту Тамари Бойко, всіх митців, про яких розповідає виставка, об'єднує україноцентризм, залюбленість в українську культуру. Такого радянський режим не пробачав.

сталин, який за роки свого правління викосив цвіт української нації (за деякими даними, знищив 80% національної інтелігенції), не просто знав про розстріли і катування, а прагнув почути деталі допитів — йому розповідали про останні хвилини життя жертв, що приносило сатрапу справжнє задоволення від усвідомлення того, що знищено його «ворогів».

Заступник голови Українського інституту національної пам'яті Володимир Тилішак зазначає, що висвітлення репресивної політики радянської влади не лише в Україні, а й за кордоном — важлива складова інформаційної війни, бо це допоможе західному світу зрозуміти витoki і підґрунт сучасної російсько-української війни. Важливість виставки, за його словами, «вимірюється тим, що олюнюються рядки статистики, відкриває нам ту ціну, страшні втрати, яких зазнала Україна внаслідок тоталітаризму. Людство втратило не просто сотні тисяч життів, але насправді втратило людські думки, ідеї».

Андрій Когут, виступаючи на відкритті виставки, запропонував перекласти матеріали виставки англійською мовою, адже експозиція розповідає про художників світового масштабу, які засвідчили унікальність України та нашого мистецтва. Всі зібрані в архівах матеріали, на жаль, не помістилися на виставкових банерах — за кадром залишилося те, як сталінські сатрапи фальшували слідчі справи з метою масових репресій, як, зокрема, фабрикувалося звинувачення проти Михайла Бойчука і його учнів. Тамара Бойко зазначає, що ці матеріали, ймовірно, ввійдуть до книжки, яку на основі виставки варто написати про Бойчука і «бойчукістів».

Світлана ЧОРНА.
Фото Георгія ЛУК'ЯНЧУКА.

